

Отримано: 04 березня 2017 р.

Прорецензовано: 11 березня 2017 р.

Прийнято до друку: 18 березня 2017 р.

Каркіч І. О. Інвестиційна привабливість регіонів України / І. О. Каркіч // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – Острог: Вид-во НУ«ОА», березень 2017. – № 4(32). – С. 88–91.

УДК 332.1:330.322

JEL-класифікація: R11, R53

Каркіч Іван Олександрович,
магістрант, Національний університет «Острозька академія»

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У статті досліджено теоретичну сутність питання інвестиційної привабливості регіонів, а також проводиться аналіз економічного стану регіонів України за допомогою таких показників як валовий регіональний продукт, експорт та імпорту регіону, надходження капітальних та прямих іноземних інвестицій у регіони. На основі вищевказаних показників зроблено висновки про те, які області України є найбільш інвестиційно привабливими.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, регіон, валовий регіональний продукт, інвестиції, експорт, імпорт, капітальні інвестиції, прями інвестиції.

Каркіч Іван Олександрович,
магістрант, Національний університет «Острозька академія»

ИНВЕСТИЦИОННАЯ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТЬ РЕГИОНОВ УКРАИНЫ

В статье исследуется теоретическая сущность вопроса инвестиционной привлекательности регионов, а также проводится анализ экономического состояния регионов Украины с помощью таких показателей как валовой региональный продукт, экспорт и импорт региона, поступления капитальных и прямых иностранных инвестиций в регионы. На основе вышеуказанных показателей делаются выводы о том, какие области Украины являются наиболее инвестиционно привлекательными.

Ключевые слова: инвестиционная привлекательность, регион, валовой региональный продукт, инвестиции, экспорт, импорт, капитальные инвестиции, прямые инвестиции.

Ivan Karkich,
magister, National University «Ostroh Academy»

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF UKRANIAN REGIONS

The article examines the theoretical nature of the question of investment attractiveness of regions and analyzes the economic state of Ukraine's regions using indicators such as gross regional product, exports and imports in the region, capital flow and foreign direct investment in the regions. In the bottom line, based on the above parameters we will have list of most attractive regions of the Ukraine.

Key words: investment attractiveness, region, gross regional product, investments, exports, imports, capital investment, direct investment.

Постановка проблеми. Інвестиційна привабливість країни зумовлює притік інвестицій, які як економічна категорія, виконують найважливіші функції, без яких неможливий нормальний, економічно ефективний розвиток країни. Саме інвестиції значною мірою формують майбутнє країни загалом, окремих її регіонів, кожного господарюючого суб'єкта, тому необхідно приділяти особливу увагу питанням, які пов'язані з інвестуванням, вивченням умов створення сприятливої інвестиційної привабливості, залученням інвестицій та їх ефективним використанням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань інвестиційної привабливості присвячені науково-практичні роботи О. М. Асаула, І. О. Бланка, В. В. Гомольської, К. В. Гурової, Г. О. Доленко, С. Максименко, Д. М. Стеценка, І. В. Хмарської та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є визначення найбільш інвестиційно-привабливих регіонів держави на основі дослідження основних показників розвитку областей України.

До основних завдань дослідження належать: розкриття сутності інвестування регіону та поняття інвестиційної привабливості регіону; проведення структурно-динамічного аналізу економічного розвитку регіонів та проведення аналізу залучення інвестицій регіонами України за минулі роки.

Виклад основного матеріалу. Поняття інвестиційної привабливості важливе в процесах міжрегіонального та міждержавного переміщення капіталу, як одного з основних факторів економічного розвитку. Через значну територіальну нерівномірність розподілу економічних факторів взагалі та капіталу зокрема, країни та регіони є конкурентами в боротьбі за вільні ресурси [2].

Загалом інвестиційну привабливість можна визначити як сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макrorівні, мезорівні і мікрорівні [3].

Щодо інвестиційної привабливості регіону, то:

Інвестиційна привабливість регіону – це сукупність політичних, економічних, правових, соціальних та екологічних чинників, які зумовлюють поведінку діючих та потенційних суб'єктів інвестиційної діяльності щодо вкладення інвестицій у розвиток економіки регіону.

Реалізацію стратегії отримання максимального прибутку від вкладеного капіталу можна виділити як головну суть інвестиційної привабливості. Тому на сьогодні, під час розробки і прийняття інвестиційних рішень, інвестори спираються на дослідження конкурентоспроможності економіки певного регіону і звертають увагу на ті території, які є більш привабливими [4].

Після визначення теоретичної сутності питання інвестиційної привабливості регіонів, перейдемо до визначення показників економічного розвитку областей України.

Під час аналізу економічного стану і розвитку регіонів широко використовується такий показник як валовий регіональний продукт (ВРП) – це узагальнювальний показник економічної діяльності регіону, що характеризує процес виробництва товарів і послуг (таблиця 1).

Таблиця 1

Регіони із найбільшим валовим регіональним продуктом у 2012–2014 рр. млн грн

Область	Роки			Темп приросту 2013/2012	Темп приросту 2014/2013
	2012	2013	2014		
Дніпропетровська	147970	152905	142966,2	3,3	-6,5
Донецька	170775	164926	115778,1	-3,4	-29,8
Київська	69663	68931	67276,7	-1,1	-2,4
Одеська	64743	69760	70736,6	7,7	1,4
Харківська	82223	85315	84120,6	3,8	-1,4

*Розраховано автором самостійно за даними Державного комітету статистики [1].

Отже, за весь досліджуваний період найбільший обсяг валового регіонального продукту спостерігався за Дніпропетровською та Донецькою областями, також, порівняно значний ВРП є у Харківській, Київській та Львівській областях. Проте через нестабільну ситуацію на сході України, сьогодні Донецьку область не можна розглядати як інвестиційно привабливу.

Наступним слід проаналізувати показник валового регіонального продукту на душу населення, що показує кількість вироблених товарів і послуг у регіоні на одну особу (таблиця 2).

Таблиця 2

Регіони із найбільшим валовим регіональним продуктом на душу населення за 2012–2014 рр. грн

Область	Роки			Темп приросту 2013/2012	Темп приросту 2014/2013
	2012	2013	2014		
Дніпропетровська	44650	46333	43632	3,8	-5,8
Запорізька	30656	30526	30102	-0,4	-1,4
Київська	40483	39988	38906	-1,2	-2,7
Полтавська	38424	39962	36999	4,0	-7,4
Харківська	29972	31128	30799	3,9	-1,1

*Розраховано автором самостійно за даними Державного комітету статистики [1].

Отже, лідерами за обсягом валового регіонального продукту на душу населення впродовж 2012–2014 рр. є Дніпропетровська, Київська, Полтавська, Харківська та Запорізька області, найменший обсяг ВРП на душу населення спостерігається у Чернівецької та Тернопільської областей. Також слід відзначити стрімке падіння показника у Донецької (-28,8%) та Луганської (-49,8%) областей, головна причина цього – проведення військових дій на території цих областей, як наслідок, у областей, які більш економічно пов'язані із вищезгаданими, також відбулось падіння показника, ріст у 2014 р. спостерігався лише у Хмельницької, Тернопільської, Рівненської, Одеської та Вінницької областей [1].

Наступним проведемо аналіз експорту та імпорту в регіонах України. Загалом, за досліджуваний період серед усіх регіонів найбільшу частку в експорті займали Дніпропетровська та Донецька області, значку частку також мали Запорізька, Полтавська та Луганська області, а найменшу Чернівецька, Херсонська та Тернопільська області. Також варто відзначити тенденцію до падіння загальної величини експорту в регіонах (так у 2013 р. темп приросту склав -8,42%, а у 2014 р. – -15,2%). У 2014 р. найбільше

падіння відбулось у експорті Донецької (-32,28%), Луганської (-46,31%), Полтавської (-19,97%) та Сумської (-20,13%) областей. Причини – військові дії та політична і економічна нестабільність [1].

Щодо імпорту регіонів, то найбільша частка у 2014 р. припадала на Дніпропетровську (14,72%), Київську (13,47%), Львівську (8,86%) та Донецьку (7,6%) області, а найменша на Тернопільську (1,09%), Рівненську (1,01%), Кіровоградську (0,72%) та Чернівецьку (0,4%) області. Відповідно до цього можна сказати, що регіони, які найбільше експортують товари і послуги, є і найбільшими імпортерами товарів послуг. Протягом 2012–2014 рр. також була тенденція до зменшення імпорту областями, зокрема загальний темп приросту у 2013 р. був -11,08%, а у 2014 р. становив -23,18%. На кінець 2014 р. найбільше зниження імпорту товарів відбулось у Донецькій (-47,64%), Луганській (-45,01%), Волинській (-29,71%), Житомирській (-25,49%) та Миколаївській (-31,96%) областях [1].

Отже, враховуючи все вищесказане, найбільш розвинуеною та інвестиційно привабливою можна вважати Дніпропетровську область, це стосується демографічної ситуації, валового регіонального продукту, промисловості, зовнішньоекономічної діяльності.

Інвестиції є одним з основних джерел формування фінансових ресурсів, яке сприяє підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню продуктивності національних ресурсів, розвитку економіки та інноваційної діяльності підприємств, створенню конкурентних переваг й економічному зростанню країни та регіонів.

Проведемо аналіз надходження капітальних інвестицій у регіони України (таблиця 3).

Таблиця 3

Регіони із найбільшим надходженням капітальних інвестицій у 2013–2015 рр. тис. грн

	2013	2014	2015	Темп приросту 2014/2013	Темп приросту 2015/2014
Дніпропетровська	20456,3	19396,2	24330,6	-5,18	25,44
Івано-Франківська	4531,7	6692,6	9285,0	47,68	38,74
Київська	19462,7	18264,1	22936,1	-6,16	25,58
Львівська	8803,2	8880,0	11845,4	0,87	33,39
Харківська	8435,0	7567,6	10520,5	-10,28	39,02

*Розраховано автором самостійно за даними Державного комітету статистики [1].

Отже, загальна динаміка надходжень інвестицій вказує на позитивні зміни в економіці України у 2015 р., порівняно з 2014 р. Якщо в більшості областей у 2014 р. був відтік інвестицій, то у 2015 р. відбулось значне покращення становища, темп приросту капітальних інвестицій у більшості областей був високим (більше 25%), у деяких спостерігався більше 70%, зокрема, це Хмельницька (71,18%) та Волинська (70,5%) області. Лідерами із залучення інвестицій упродовж досліджуваного періоду були: Дніпропетровська, Київська, Львівська та Харківська області.

Наступним розглянемо динаміку та обсяги прямих інвестицій у регіони України (таблиця 4).

Таблиця 4

Регіони із найбільшим надходженням прямих іноземних інвестицій у 2014–2015 рр. млн дол.

Області	Роки			Темп приросту 2014/2013	Темп приросту 2015/2014
	2013	2014	2015		
Дніпропетровська	9 092,1	7 758,7	7 773,6	-14,7	0,2
Донецька	3 510,5	2 550,4	2 105,1	-27,3	-17,5
Київська	1 948,3	1 653,8	2 037,2	-15,1	23,2
Львівська	1 706,0	1 374,9	1 912,0	-19,4	39,1
Одеська	1 670,7	1 432,5	2 291,4	-14,3	60,0

*Розраховано автором самостійно за даними Державного комітету статистики [1].

Отже, загалом за 2013–2015 рр. спостерігалась неоднозначна ситуація, коли у 2014 р. відбулося скорочення притоку інвестицій у всіх областях, що пов'язано із початком нестабільної ситуації на території України, яка становила загрозу для коштів інвесторів, внаслідок цього найбільше постраждали Черкаська (темп приросту склав -42,7%), Сумська (-38,0%), Кіровоградська (-43,9%), слід також відмітити значне падіння притоку інвестицій у найбільш проблемних областях – Донецькій (-27,3%) і Луганській (-24,1%). У 2015 р. ситуація покращилася і наслідки нестабільності були не такими значними: сума інвестицій за 2015 р. у більшості областях перевищувала відповідну суму за 2014 р.

Отже, на сьогодні інвестиційна привабливість вища в регіонах, які не задіяні у військовому конфлікті та мають інвестиційно привабливі галузі.

Лідерами із залучення різних інвестицій у 2013–2015 рр. були Дніпропетровська, Київська, Львівська, Одеська та Харківська області. У 2015 р. продовжував знижуватись інвестиційний потенціал та привабливість регіонів, які знаходяться у стані збройного конфлікту, тобто, це Донецька та Луганська області, а перспективними можна вважати ті регіони, які знаходяться або далеко від зони конфлікту, або не мають міцного економічного зв'язку із буремними територіями.

Висновки. Отже, інвестиційну привабливість регіону визначають як сукупність певних ознак та чинників, які можуть впливати на думку інвесторів щодо можливості вкладення своїх коштів у економіку певного регіону.

У ході цієї роботи було проведено оцінку інвестиційної привабливості регіонів України. Були визначені основні показники, які впливають на інвестиційний клімат регіону, серед яких валовий регіональний продукт, валовий регіональний продукт на душу населення, експорт та імпорт регіонів України. На основі проведеного аналізу найпривабливішою з інвестиційної точки зору виявилася Дніпропетровська область, також до привабливих регіонів належать Львівська, Одеська, Київська та Харківська області. Щодо лідерів із залучення різних інвестицій, то тут спостерігаємо аналогічну ситуацію, де лідерами також є Дніпропетровська, Київська, Львівська, Одеська та Харківська області.

Література:

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
2. Петровська С. А. Оцінки інвестиційної привабливості регіону : порівняльний пофакторний аналіз / С. А. Петровська // Механізм регулювання економіки. – № 2.
3. Гриньова В. М., Коюда В. О. Інвестування – підручник [Електронний ресурс] / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. – Режим доступу : <http://pidruchniki.com/1584072013163/investuvannya>.
4. Інвестиційний менеджмент : конспект лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/35259>.